

Βρυξέλλες, 23.3.2020
COM(2020) 104 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

όσον αφορά την εφαρμογή της ανακοίνωσης της Επιτροπής για μια ισχυρότερη και ανανεωμένη στρατηγική εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της ΕΕ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση εξετάζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή της ανακοίνωσης με τίτλο «Ισχυρότερη και ανανεωμένη **στρατηγική εταιρική σχέση** με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (στο εξής: ανακοίνωση)¹.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της ΕΕ —η Γουαδελούπη, η Γαλλική Γουιάνα, η Μαρτινίκα, το Μαγιότ, η Ρεϊνιόν και η Κοινότητα του Αγίου Μαρτίνου (Γαλλία), οι Αζόρες και η Μαδέρα (Πορτογαλία) και οι Κανάριες Νήσοι (Ισπανία)— αντιμετωπίζουν μόνιμους **περιορισμούς** που συνδέονται με τη μεγάλη απόσταση, τη μικρή έκταση, την ευπάθεια στην κλιματική αλλαγή και τον νησιωτικό χαρακτήρα τους², και οι οποίοι αποτελούν τροχοπέδη στην ανάπτυξη και την οικονομική μεγέθυνσή τους. Στο πλαίσιο αυτό, η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 349 της ΣΛΕΕ) προβλέπει **ειδικά μέτρα** για τη στήριξη των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, συμπεριλαμβανομένων ειδικά προσαρμοσμένων όρων για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ σε αυτές τις περιφέρειες και την πρόσβαση σε προγράμματα της ΕΕ.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, διάσπαρτες στον Ατλαντικό Ωκεανό, στη λεκάνη της Καραϊβικής, στη Λατινική Αμερική και στον Ινδικό Ωκεανό, παρέχουν στην ΕΕ **μοναδικά πλεονεκτήματα**: πλούσια βιοποικιλότητα, στρατηγική θέση για δραστηριότητες στον τομέα του διαστήματος και της αστροφυσικής, εκτεταμένες θαλάσσιες οικονομικές ζώνες, γειτνίαση με άλλες ηπείρους.

Τον Οκτώβριο του 2017 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενίσχυση της εταιρικής σχέσης με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και τα αντίστοιχα κράτη μέλη, καθώς και για την ενίσχυση της δέσμευσής της να στηρίξει τις περιφέρειες αυτές στην πορεία τους προς την ανάπτυξη. Τον Απρίλιο του 2018 το Συμβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ανακοίνωση και κάλεσε την Επιτροπή να συνεχίσει να εργάζεται για τη λήψη ειδικών μέτρων για τις περιφέρειες αυτές σύμφωνα με το άρθρο 349 της ΣΛΕΕ³.

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τις δράσεις που έχουν αναληφθεί από την Επιτροπή, τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και τα αντίστοιχα κράτη μέλη στους τομείς που ορίζονται στην ανακοίνωση⁴: επισημαίνει τα επιτεύγματα⁵: και προτείνει να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προστασία της βιοποικιλότητας, την εισαγωγή κυκλικής οικονομίας και την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Πρόκειται για βασικές προκλήσεις για τις περιφέρειες αυτές, όπως αναγνωρίζονται στην εμβληματική πρωτοβουλία «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία»⁶, η οποία τονίζει ότι η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, λαμβάνοντας υπόψη την ευπάθειά τους στην κλιματική αλλαγή και τις φυσικές καταστροφές, καθώς και τα μοναδικά πλεονεκτήματά τους, όπως η βιοποικιλότητα και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στην έκθεση τονίζεται περαιτέρω η ανάγκη να ενισχυθούν οι προσπάθειες σε άλλους βασικούς τομείς, όπως η γαλάζια οικονομία και η συνδεσιμότητα.

Νέα διακυβέρνηση βασισμένη σε ισχυρή εταιρική σχέση

Από το 2017, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση, η Επιτροπή λαμβάνει συστηματικά υπόψη της τις **ανησυχίες και τα συμφέροντα** των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στη **χάραξη πολιτικής**.

Το 2018 η Επιτροπή κατοχύρωσε τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών σε 21 **προτάσεις για προγράμματα της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027** σε ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως η συνοχή, η γεωργία, η αλιεία, η έρευνα, το περιβάλλον, οι μεταφορές και η ψηφιακή συνδεσιμότητα,

¹ COM(2017) 623 final.

² Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες είναι όλες νήσοι ή αρχιπελάγη, με εξαίρεση τη Γαλλική Γουιάνα, η οποία βρίσκεται στη Λατινική Αμερική.

³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου Γενικών Υποθέσεων, του Απριλίου του 2018.

⁴ Η έκθεση καλύπτει δράσεις μετά την έκδοση της ανακοίνωσης.

⁵ Τα παραρτήματα παρουσιάζουν τις δράσεις που έχουν αναλάβει κάθε εξόχως απόκεντρη περιφέρεια και το αντίστοιχο κράτος μέλος.

⁶ Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία - Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

καθώς και η διεθνής συνεργασία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δημιούργησε νέες ευκαιρίες και εξασφάλισε ειδικά προσαρμοσμένες διατάξεις για τις εν λόγω περιφέρειες στα περισσότερα προγράμματα της ΕΕ.

Το 2019, στο πλαίσιο των ανά χώρα εκθέσεων του **Ευρωπαϊκού Εξαμήνου**, η Επιτροπή συνέστησε στη Γαλλία, την Πορτογαλία και την Ισπανία να επενδύσουν κονδύλια της πολιτικής για τη συνοχή στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειές τους σε βασικούς τομείς, όπως η κυκλική οικονομία, η συνδεσιμότητα, οι δεξιότητες και η πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Συμβουλίου καλούν τα εν λόγω κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τα ταμεία συνοχής λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες και την κατάσταση των εξόχως απόκεντρων περιφερειών. Οι ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών επισημαίνονται και στις αντίστοιχες ανά χώρα εκθέσεις του 2020.

Η Επιτροπή ανέλυσε τις πιθανές επιπτώσεις των **εμπορικών συμφωνιών** που βρίσκονται στο στάδιο των διαπραγματεύσεων για τους βασικούς οικονομικούς τομείς των εξόχως απόκεντρων περιφερειών⁷. Κατά συνέπεια, η πολιτική συμφωνία του 2019 για το εμπορικό σκέλος της συμφωνίας σύνδεσης ΕΕ-Mercosur περιλαμβάνει ρήτρα διασφάλισης για την προστασία της τοπικής παραγωγής των εξόχως απόκεντρων περιφερειών. Οι ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών αναλύονται στο πλαίσιο της εν εξελίξει επανεξέτασης της νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων και των ειδικών φορολογικών καθεστώτων των εν λόγω περιφερειών.

Η Επιτροπή διαβουλευτήκε με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες σχετικά με τις ανάγκες τους και παρείχε την ανάλογη ειδικά προσαρμοσμένη στήριξη. Για παράδειγμα, η Επιτροπή διαβουλευτήκε με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες σχετικά με τις ανάγκες τους για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τις έλαβε υπόψη στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE⁸ για το 2019. Επίσης, διοργάνωσε δύο εκδηλώσεις για τη στήριξη των εν λόγω περιφερειών ως προς τη διαμόρφωση στρατηγικών για τη γαλάζια ανάπτυξη⁹. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες έχουν εντείνει τις προσπάθειές τους να εκφράσουν τα συμφέροντά τους, συμβάλλοντας με περίπου 30 απαντήσεις σε δημόσιες διαβουλεύσεις. Τέλος, η Επιτροπή έχει προσεγγίσει τους πολίτες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών μέσω διαλόγων με τους πολίτες: στη Μαρτινίκα και στις Κανάριες Νήσους το 2018, στις Αζόρες και στη Μαδέρα το 2019.

Τα ταμεία συνοχής, γεωργίας, αλιείας και θαλάσσιας πολιτικής της ΕΕ έχουν αναπτύξει σημαντικά μέσα για τη στήριξη των τοπικών επενδύσεων που ενισχύουν την εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και τα αντίστοιχα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη, το περιβάλλον και τη συνδεσιμότητα¹⁰. Η στήριξη από τα εν λόγω ταμεία ανέρχεται σε πάνω από 13 δισ. EUR για την περίοδο 2014-2020.

Η Επιτροπή έχει συγκροτήσει **δύο ειδικές ομάδες** για τη στήριξη, αφενός, της Ρεϊνιόν όσον αφορά την ενεργειακή μετάβαση και, αφετέρου, των Καναριών Νήσων όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων, φέρνοντας σε επαφή τις υπηρεσίες της Επιτροπής με τους εθνικούς και περιφερειακούς φορείς.

Η στατιστική υπηρεσία της ΕΕ (Eurostat) δημιούργησε σελίδα στο διαδίκτυο σχετικά με τα στοιχεία των εξόχως απόκεντρων περιφερειών¹¹. Το 2019 η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη για τη βελτίωση των στοιχείων και των γνώσεων για τη βιώσιμη διαχείριση της αλιείας και τη διατήρηση των ιχθυοαποθεμάτων στις περιφέρειες αυτές. Η στατιστική υπηρεσία της Γαλλίας συνεργάζεται με την Κοινότητα του Αγίου Μαρτίνου και τον Άγιο Μαρτίνο για τη συλλογή τοπικών στοιχείων. Η

⁷ Η απόφαση (ΕΕ) 2020/13 του Συμβουλίου σχετικά με τις οδηγίες για τη διαπραγμάτευση συμφωνιών οικονομικής εταιρικής σχέσης με τις χώρες και τις περιφέρειες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού αναφέρει ότι οι συμφωνίες αυτές «προβλέπουν ειδικά μέτρα υπέρ προϊόντων από τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, με στόχο την ενσωμάτωσή τους στο ενδοπεριφερειακό εμπόριο».

⁸ L'Instrument Financier pour l'Environnement.

⁹ Φόρουμ των εξόχως απόκεντρων περιφερειών για τις θαλάσσιες υποθέσεις και την αλιεία το 2018 και το 2019.

¹⁰ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

¹¹ Regions and cities' illustrated: <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/RCI/#?vis=outermost.economy&lang=en>

στατιστική υπηρεσία της Πορτογαλίας συνεργάζεται με τη Μαδέρα και τις Αζόρες για τα στοιχεία που αφορούν τη γεωργία, την αλιεία και τις μεταφορές· οι Αζόρες βελτιώνουν τα στοιχεία για τη γαλάζια οικονομία και τα στοιχεία για την τοπική παραγωγή των Καναρίων Νήσων.

Η Επιτροπή ενσωμάτωσε τις ανησυχίες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών σε έναν άνευ προηγουμένου αριθμό πρωτοβουλιών της ΕΕ και οι περιφέρειες ενέτειναν τις προσπάθειες να συνεισφέρουν στη χάραξη πολιτικής. Υπάρχει περιθώριο να διερευνηθεί περαιτέρω το δυναμικό των ειδικών ομάδων. Η συλλογή στοιχείων σε επίπεδο εξόχως απόκεντρων περιφερειών είναι αναγκαία για τη στήριξη της χάραξης πολιτικής προσαρμοσμένης στις εν λόγω περιφέρειες.

2. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΞΟΧΩΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Η ανακοίνωση υπογραμμίζει τα πλεονεκτήματα των εξόχως απόκεντρων περιφερειών — συμπεριλαμβανομένων της γαλάζιας οικονομίας, της βιοποικιλότητας, των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας— και προτείνει δράση για την ανάπτυξη ευκαιριών στους τομείς αυτούς με σκοπό τη στήριξη της ανάπτυξης.

Γαλάζια οικονομία

Η Επιτροπή ενίσχυσε το νομικό και δημοσιονομικό πλαίσιο για την ενίσχυση της γαλάζιας οικονομίας στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, διασφαλίζοντας παράλληλα τη βιώσιμη διαχείριση των θαλάσσιων πόρων και οικοσυστημάτων. Το 2018 η Επιτροπή αναθεώρησε τις **κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις**, ώστε να καταστεί δυνατή η κρατική στήριξη για την απόκτηση αλιευτικών σκαφών στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες υπό όρους που αποσκοπούν στην εξασφάλιση βιώσιμης αλιείας.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης **ειδικά μέτρα** για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας για την περίοδο 2021-2027, συμπεριλαμβανομένου ειδικού προϋπολογισμού για τις περιφέρειες αυτές τόσο για τις διαρθρωτικές επενδύσεις όσο και για την **αντιστάθμιση** του επιπλέον κόστους. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης να αναπτύξει κάθε κράτος μέλος **σχέδιο δράσης** για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που σχετίζονται με την αλιεία και τη βιώσιμη γαλάζια οικονομία στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειές του.

Το 2019 η Επιτροπή δημιούργησε γνωμοδοτικό συμβούλιο για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, προκειμένου να διαβουλευτεί με τα ενδιαφερόμενα μέρη από τις εν λόγω περιφέρειες για θέματα που σχετίζονται με την αλιεία, και διασφάλισε ότι η **συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Mercosur** δεσμεύει τα μέρη για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας. Όσον αφορά την ικανότητα του στόλου, το 2019 η Επιτροπή υπέβαλε **αξιολόγηση του καθεστώτος «εισόδου/εξόδου»** στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Στην ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία που εξέδωσε τον Δεκέμβριο του 2019, η Επιτροπή τόνισε τον κεντρικό ρόλο της γαλάζιας οικονομίας στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και ανακοίνωσε την πρόθεσή της να προτείνει τρόπους για την πιο βιώσιμη διαχείριση του θαλάσσιου χώρου.

Το Συμβούλιο ενέκρινε συμπεράσματα για τους ωκεανούς και τις θάλασσες, τονίζοντας τη σημασία των ευρωπαϊκών πολιτικών για τη θάλασσα και την αλιεία για τη στήριξη της γαλάζιας οικονομίας των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, καθώς και την ευπάθεια των εν λόγω περιφερειών στην κλιματική αλλαγή που επηρεάζει τις ακτές, τα οικοσυστήματα και τη βιοποικιλότητά τους¹².

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες διαμορφώνουν **στρατηγικές γαλάζιας οικονομίας** με στόχο τη βιώσιμη χρήση των θαλάσσιων πόρων και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας —η πρόοδος είναι άνιση και ποικίλλει ως προς το πεδίο εφαρμογής και την εστίαση. Ορισμένες περιφέρειες —ειδικότερα, οι Αζόρες, η Μαδέρα, οι Κανάριες Νήσοι και η Ρεϊνιόν— βελτιώνουν τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό με στόχο την καλύτερη χρήση των ωκεανών με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας. Πολλές περιφέρειες έχουν αναπτύξει **μέτρα στήριξης**, όπως χρηματοδοτικά μέσα για τους φορείς εκμετάλλευσης μικρής κλίμακας (πιστωτικό όριο Μαδέρας για τις μικρές επιχειρήσεις, δάνεια της Γαλλικής Γουιάνας σε μικρές επιχειρήσεις, ενίσχυση του Μαγιότ για την αγορά σκαφών) και ανάπτυξη δεξιοτήτων (Μαρτινίκα, Αζόρες, Μαδέρα).

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες επενδύουν περαιτέρω σε **αναδυόμενους τομείς**, όπως η παρακολούθηση και η εξερεύνηση θαλάσσιων χώρων (Παρατηρητήριο των Αζορών στον Ατλαντικό Ωκεανό) ή η θαλάσσια ανανεώσιμη ενέργεια (πλατφόρμα PLOCAN των Καναρίων Νήσων). Όλες οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες προήγαγαν τη **βιώσιμη ανάπτυξη της αλιείας** μέσω του έργου ORFISH και ορισμένες προωθούν τον βιώσιμο γαλάζιο τουρισμό, για παράδειγμα στην Καραϊβική.

Για την τόνωση της γαλάζιας ανάπτυξης, οι περιφέρειες χρειάζονται ειδικά προσαρμοσμένες, ολοκληρωμένες στρατηγικές γαλάζιας οικονομίας, που περιλαμβάνουν παραδοσιακούς και καινοτόμους τομείς. Η εστίαση σε καινοτόμες δραστηριότητες, η βελτίωση των επιστημονικών γνώσεων για την

¹² Συμπεράσματα του Συμβουλίου για τους ωκεανούς και τις θάλασσες, της 19ης Νοεμβρίου 2019.

αλιεία και τις θαλάσσιες περιοχές και η μεγιστοποίηση της ενωσιακής και εθνικής στήριξης είναι σημαντικές από την άποψη αυτή.

Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη

Η πρόταση της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση της **κοινής γεωργικής πολιτικής κατά την περίοδο 2021-2027** προβλέπει ειδικούς όρους και παρεκκλίσεις που αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών. Στις προτάσεις προβλέπεται ότι τα εθνικά στρατηγικά σχέδια λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές περιστάσεις των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και ότι οι περιφέρειες αυτές επωφελούνται από τα μέγιστα ποσοστά συγχρηματοδότησης στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης**, καθώς και από ένα σύνολο συγκεκριμένων ευνοϊκών συνθηκών.

Επιπλέον, η Επιτροπή πρότεινε να συνεχιστεί το γεωργικό καθεστώς **POSEI** της ΕΕ για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, διατηρώντας έτσι τις άμεσες ενισχύσεις στους γεωργούς των περιφερειών αυτών. Κατά την περίοδο 2017-2019, το καθεστώς POSEI στήριξε τη γεωργική παραγωγή και την απασχόληση στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, εγγυήθηκε την προσφορά επιλεγμένων γεωργικών προϊόντων σε αυτές τις περιφέρειες και μετρίασε το πρόσθετο κόστος μεταφοράς των εν λόγω προϊόντων.

Με τη στήριξη των συγχρηματοδοτούμενων από την ΕΕ προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες βοήθησαν τους νέους γεωργούς να καλλιεργήσουν και να διαθέσουν στην αγορά προϊόντα, όπως αβοκάντο, μπανάνες, ζαχαροκάλαμο, και ανέπτυξαν γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα και πρωτοβουλίες LEADER¹³. Τα μέτρα αυτά δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης του αγροτικού πληθυσμού.

Αρκετές εξόχως απόκεντρες περιφέρειες έχουν αναπτύξει **συστήματα ποιότητας** για τα γεωργικά προϊόντα σε συνδυασμό με μέτρα εμπορικής προώθησης. Άλλες επένδυσαν σε **νέες γεωργικές τεχνολογίες**, όπως η καλλιέργεια φυτών και λαχανικών χωρίς χρώμα στην Κοινότητα του Αγίου Μαρτίνου, η χρήση τηλεκατευθυνόμενων αεροσκαφών στις Αζόρες, και η δοκιμή της χρήσης βιολογικών πόρων στη Γαλλική Γουιάνα. Η γαλλική κυβέρνηση αναπτύσσει επίσης **εργαλεία διαχείρισης κινδύνων**, για παράδειγμα για την παραγωγή μπανάνας.

Η γεωργία παραμένει βασικός τομέας: η διασφάλιση της ποιότητας και της καινοτομίας στην τοπική παραγωγή, καθώς και ενός δίκαιου εισοδήματος για τους γεωργούς, και η βελτιστοποίηση των εργαλείων στήριξης αποτελούν βασικές προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Βιοποικιλότητα

Για τη στήριξη των εξόχως απόκεντρων περιφερειών όσον αφορά τη διατήρηση της μοναδικής βιοποικιλότητάς τους, η Επιτροπή δημοσίευσε το 2019 πρόσκληση υποβολής προτάσεων για έργα προσαρμοσμένα στις ανάγκες και την ικανότητα των εν λόγω περιφερειών (Life4BEST). Η Επιτροπή πρότεινε το **πρόγραμμα LIFE 2021-2027** να στηρίζει τη φύση και τη βιοποικιλότητα στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στις περιφέρειες αυτές στα κριτήρια ανάθεσης. Τα έργα βιοποικιλότητας είναι, επιπλέον, επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο της πρότασης της Επιτροπής για το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης** για την περίοδο 2021-2027.

Η Επιτροπή υπογράμμισε τη μοναδική βιοποικιλότητα των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στην Πράσινη Συμφωνία της, η οποία παρουσιάζει την κλιματική αλλαγή ως μία από τις βασικές αιτίες της απώλειας της βιοποικιλότητας.

Η Γαλλία έχει εντείνει τις προσπάθειες για τη στήριξη της βιοποικιλότητας στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της με ειδικό σχέδιο δράσης (2018). Ο γαλλικός οργανισμός για τη βιοποικιλότητα στηρίζει πάνω από 80 έργα στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Η Πορτογαλία χρηματοδότησε έργα για τη στήριξη των αποθεμάτων βιόσφαιρας στις Αζόρες και τη Μαδέρα. Η Γαλλική Γουιάνα, η Ρεϊνιόν, η Γουαδελούπη και το Μαγιότ ιδρύουν περιφερειακά γραφεία για τη βιοποικιλότητα. Η

¹³ Πρόγραμμα LEADER: Liaison entre actions de développement de l'économie rurale.

Μαρτινίκα δρομολόγησε πρόγραμμα για τη διατήρηση και την αξιοποίηση της βιοποικιλότητας (2019), ενώ η Ρεϊνιόν και οι Αζόρες προστατεύουν τα τοπικά ενδιαιτήματα και τα ενδημικά είδη με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης¹⁴ και του προγράμματος LIFE.

Επιπλέον, οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες αύξησαν τη συνεργασία τους για τη βιοποικιλότητα με **υπερπόντιες χώρες και εδάφη ή τρίτες χώρες** στο πλαίσιο των προγραμμάτων Interreg.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες φιλοξενούν σημαντικό μερίδιο της βιοποικιλότητας της ΕΕ, η οποία αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματά τους. Απαιτούνται συνεχείς και συντονισμένες προσπάθειες σε όλες τις πολιτικές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας των περιφερειών αυτών με την παράλληλη διερεύνηση του δυναμικού της.

Κυκλική οικονομία

Η Επιτροπή επικεντρώθηκε ειδικά στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες στο πλαίσιο του **προγράμματος εργασίας LIFE για την περίοδο 2018-2020**. Η **διαχείριση των αποβλήτων** στις περιφέρειες αυτές περιλαμβάνεται μεταξύ των θεμάτων του εν λόγω προγράμματος εργασίας. Επιπλέον, κατόπιν αιτήματος των Καναρίων Νήσων, και με τη στήριξη της Ισπανίας, η Επιτροπή συγκρότησε ειδική ομάδα για τον εντοπισμό εμποδίων και τη διαμόρφωση λύσεων για τη βελτίωση της συλλογής, της επαναχρησιμοποίησης, της ανακύκλωσης και της ιχνηλασιμότητας των αποβλήτων στις εν λόγω νήσους, με τη συμμετοχή ευρωπαϊκών, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών διοικήσεων. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης να στηρίζει το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης τη μετάβαση στην κυκλική οικονομία την περίοδο 2021-2027.

Στα συμπεράσματα που εξέδωσε τον Οκτώβριο του 2019 για την κυκλική οικονομία, το Συμβούλιο τόνισε την ανάγκη να ληφθεί υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και να διασφαλιστεί δίκαιη και χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση. Επιπλέον, τον Μάρτιο του 2020 η Επιτροπή ενέκρινε νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, που καλύπτει ολόκληρο τον κύκλο ζωής των προϊόντων και επικεντρώνεται στους τομείς υψηλής έντασης, το οποίο αναδεικνύει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών.

Το 2019 η Γαλλία δήλωσε την πρόθεσή της να σημειώσει πρόοδο προς την κατεύθυνση «μηδενικών αποβλήτων» στα υπερπόντια εδάφη της¹⁵. Οι γαλλικές περιφέρειες αναπτύσσουν περιφερειακά σχέδια για την πρόληψη και τη διαχείριση των αποβλήτων, ενώ οι Αζόρες αναθεώρησαν το περιφερειακό στρατηγικό τους σχέδιο για τα απόβλητα.

Οι περισσότερες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες διαμορφώνουν σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία, τα οποία περιλαμβάνουν τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση, καθώς και τη διαχείριση των αποβλήτων. Αρκετές περιφέρειες ανέπτυξαν έργα για την εισαγωγή μοντέλων κυκλικής οικονομίας, τη μείωση των αποβλήτων και την εξάλειψη των πλαστικών αποβλήτων. Την περίοδο 2018-2019, οι περισσότερες γαλλικές εξόχως απόκεντρες περιφέρειες δημοσίευσαν προσκλήσεις υποβολής έργων για την ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας με τη στήριξη του γαλλικού οργανισμού περιβάλλοντος και ενέργειας. Για παράδειγμα, η Ρεϊνιόν υλοποίησε 22 έργα σχετικά με την κυκλική οικονομία, που κυμαίνονται από τον σχεδιασμό και τη διάρκεια ζωής των προϊόντων μέχρι την ανακύκλωση, ενώ η Μαρτινίκα δημιούργησε υπηρεσίες επισκευής και διοργάνωσε εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τη μείωση των αποβλήτων.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες έχουν πολλά να κερδίσουν από τη θέσπιση μοντέλων κυκλικής οικονομίας ως βασικής προϋπόθεσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Είναι σημαντικό να επιταχυνθούν οι προσπάθειες για τη διαχείριση των αποβλήτων, ιδίως για τη βελτίωση της κυκλικότητας στη διαχείριση και την επεξεργασία των βιολογικών αποβλήτων και για τη μείωση των αποβλήτων μέσω της επαναχρησιμοποίησης ή της επισκευής.

Κλιματική αλλαγή

¹⁴ Την περίοδο 2014-2020, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης διέθεσε πάνω από 54 εκατ. EUR για τη βιοποικιλότητα στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

¹⁵ Trajectoire outre-mer 5.0.

Στην **αξιολόγηση της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή** του 2018, η Επιτροπή υπογράμμισε την ανάγκη μετάβασης από την παραγωγή γνώσης στη χρήση της για τη διαμόρφωση δράσης στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Όπως αναφέρθηκε στην ανακοίνωση για την **Πράσινη Συμφωνία**, η Επιτροπή σκοπεύει να εγκρίνει μια φιλόδοξη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Το πρόγραμμα εργασίας LIFE 2018-2020 προβλέπει, συγκεκριμένα, έργα ετοιμότητας για **ακραία καιρικά φαινόμενα** στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Στο πλαίσιο αυτό, το LIFE στηρίζει τη Γουαδελούπη και τη Γαλλική Γουιάνα ως προς την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων τους για την προστασία των εδαφών τους από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, όπως η άνοδος της στάθμης της θάλασσας.

Η Επιτροπή πρότεινε επίσης την κλιματική αλλαγή ως μία από τις επενδυτικές της προτεραιότητες στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2027¹⁶. Η Επιτροπή διέθεσε περαιτέρω 49 εκατ. EUR από το **Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης** για τη στήριξη της ανοικοδόμησης της Κοινότητας του Αγίου Μαρτίνου και της Γουαδελούπης, που επλήγησαν σοβαρά από τους τυφώνες Irma και Maria το 2017. Το εν λόγω ταμείο κινητοποιήθηκε επίσης για τη στήριξη των Αζορών, οι οποίες επλήγησαν από τον τυφώνα Lorenzo τον Οκτώβριο του 2019¹⁷.

Το 2019 η Γαλλία διόρισε εκπρόσωπο για την επιτάχυνση των **μέτρων πρόληψης και προσαρμογής** στις γαλλικές εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Τον Σεπτέμβριο του 2019 οι Αζόρες ενέκριναν περιφερειακό πρόγραμμα για την κλιματική αλλαγή, ενώ το 2018 οι Κανάριες Νήσοι δημιούργησαν παρατηρητήριο για την κλιματική αλλαγή.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε ακραία καιρικά φαινόμενα που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή. Υπάρχει ανάγκη για σταθερή και συντονισμένη δράση σε όλα τα επίπεδα, σε όλες τις πολιτικές, με τη διοχέτευση επενδύσεων για την ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας, την πρόληψη και την ετοιμότητα για την κλιματική αλλαγή.

Ενέργεια

Η ΕΕ θέσπισε νομοθεσία για τη στήριξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης. Για παράδειγμα, η οδηγία του 2018 για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας¹⁸ —που πρόκειται να μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τα μέσα του 2021— αναγνωρίζει τον ρόλο των τοπικών κοινοτήτων στη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, ρόλος ιδιαίτερα σημαντικός στα απομονωμένα εδάφη, όπως οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

Στο πλαίσιο της **πρωτοβουλίας «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ»**, η Επιτροπή παρέχει συμβουλές στη Γουαδελούπη, τις Αζόρες και τις Κανάριες Νήσους σχετικά με τον τρόπο ανάπτυξης στρατηγικών και έργων για την καθαρή ενέργεια, και έχει προαγάγει τις γνώσεις των εξόχως απόκεντρων περιφερειών όσον αφορά τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στο ετήσιο φόρουμ της πρωτοβουλίας στις Κανάριες Νήσους το 2018. Επιπλέον, το 2019 η Επιτροπή συγκρότησε μηχανισμό¹⁹, με τη στήριξη του προγράμματος «Ορίζων 2020», για την κινητοποίηση τουλάχιστον 100 εκατ. EUR σε έργα βιώσιμης ενέργειας στις ευρωπαϊκές νήσους, περιλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, και στην ανακοίνωσή της για την Πράσινη Συμφωνία δεσμεύτηκε να αναπτύξει μακροπρόθεσμο πλαίσιο πολιτικής για την επιτάχυνση της μετάβασης των νήσων της ΕΕ, με τη στήριξη των κρατών μελών.

¹⁶ Η συνολική σχεδιαζόμενη στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης για την κλιματική αλλαγή σε όλες τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες κατά την περίοδο 2014-2020 ανέρχεται σε περίπου 1,1 δισ. EUR.

¹⁷ Τον Δεκέμβριο του 2019 καταβλήθηκε προκαταβολή επί της αναμενόμενης συνδρομής του Ταμείου Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2018/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2018, για την προώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (ΕΕ L 328 της 21.12.2018, σ. 82).

¹⁹ <https://www.nesoi.eu/>

Από το 2021, ο **μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη»** αναμένεται να προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες: προτιμησιακό συντελεστή για τα έργα στον τομέα της ενέργειας (και των ψηφιακών υπηρεσιών και των μεταφορών) και ιδιαίτερη προσοχή στα κριτήρια ανάθεσης. Η Επιτροπή πρότεινε επίσης να επικεντρωθούν οι επενδύσεις του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2027 στα μέτρα ενεργειακής απόδοσης και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ως μία από τις προτεραιότητές του για μια πιο πράσινη Ευρώπη.

Κατόπιν αιτήματος της Ρεϊνιόν, η Επιτροπή συγκρότησε το 2018 **ειδική ομάδα για την ενεργειακή μετάβαση**, με εκπροσώπους εθνικών και περιφερειακών υπηρεσιών και του ιδιωτικού τομέα, με απώτερο στόχο την κατάρτιση σχεδίου δράσης για τη βελτίωση του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων πρωτοβουλιών.

Το 2019 η Γαλλία δημοσίευσε προσκλήσεις για τη στήριξη περιοχών που δεν συνδέονται με την ηπειρωτική χώρα: πάνω από το ένα τρίτο του προϋπολογισμού των 530 εκατ. EUR προορίζεται για στερημένους πληθυσμούς. Η Ισπανία στηρίζει την κατάρτιση και τη διάδοση γνώσεων σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση στις Κανάριες Νήσους.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες δρομολόγησαν τις δικές τους στρατηγικές για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την αύξηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης. Επίσης, ανέπτυξαν έργα με ενωσιακή ή εθνική χρηματοδότηση, όπως η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με βάση την ηλιακή ενέργεια ή τη βιομάζα (Μαρτινίκα, Γουαδελούπη, Γαλλική Γουιάνα) και τα έξυπνα μικροδίκτυα (Ρεϊνιόν). Πολλές εξόχως απόκεντρες περιφέρειες επένδυσαν στην ηλεκτρική κινητικότητα. Από το 2017, οι Κανάριες Νήσοι έχουν υπερδιπλασιάσει το χρονικό διάστημα κατά το οποίο η νήσος El Hierro χρησιμοποιεί 100 % ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Δεδομένης της εξάρτησης των εξόχως απόκεντρων περιφερειών από τα εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα, απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης, ιδίως όσον αφορά τις επενδύσεις σε έξυπνα δίκτυα και στην αποθήκευση, σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, συμπεριλαμβανομένης της θαλάσσιας ενέργειας, σε λύσεις καθαρών μεταφορών και στην ενεργειακή απόδοση, συμβάλλοντας έτσι στην ενεργειακή αυτονομία σε αυτές τις απομακρυσμένες περιφέρειες, καθώς και σε ουδέτερο ισοζύγιο άνθρακα.

3. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η ανακοίνωση προτείνει δράσεις για την απελευθέρωση της ανάπτυξης στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, την επιχειρηματικότητα, την ανάπτυξη δεξιοτήτων, καθώς και τις ψηφιακές και μεταφορικές συνδέσεις.

Έρευνα και καινοτομία

Για την ενίσχυση του ερευνητικού δυναμικού των εξόχως απόκεντρων περιφερειών, η Επιτροπή δημοσίευσε ειδική πρόσκληση υποβολής προτάσεων για **δράσεις συντονισμού και στήριξης** στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος της ΕΕ «Ορίζων 2020». Η πρόσκληση αυτή είχε ως αποτέλεσμα το έργο FORWARD, στο πλαίσιο του οποίου συνεργάζονται πανεπιστήμια, η βιομηχανία, η κοινωνία των πολιτών και οι κυβερνήσεις όλων των εξόχως απόκεντρων περιφερειών για να **χαρτογραφήσουν τις ερευνητικές τους ικανότητες**, να εντοπίσουν τομείς αριστείας και να στηρίξουν τη συμμετοχή τους σε διεθνή ερευνητικά έργα.

Επιπλέον, η Επιτροπή πρότεινε το πρόγραμμα της ΕΕ «**Ορίζων Ευρώπη**» για την περίοδο 2021-2027 να επεκτείνει τις δράσεις του για «διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Επιπλέον, κατά την περίοδο 2021-2027, οι εν λόγω περιφέρειες μπορούν να επωφεληθούν από το νέο μέσο για διαπεριφερειακές καινοτόμες επενδύσεις στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας, προκειμένου να συμμετάσχουν στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και να αυξήσουν τους δεσμούς τους με άλλες ευρωπαϊκές περιφέρειες σε κοινούς τομείς έξυπνης εξειδίκευσης.

Οι περισσότερες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες αξιολογούν τις **στρατηγικές τους για την έξυπνη εξειδίκευση**²⁰, προκειμένου να προσαρμόσουν τα οικοσυστήματα καινοτομίας τους στους πλέον υποσχόμενους τομείς. Οι Αζόρες, η Μαδέρα και οι Κανάριες Νήσοι διαμορφώνουν τη διαπεριφερειακή στρατηγική εξειδίκευσης της Μακαρονησίας. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες έχουν αναπτύξει πρωτοβουλίες για την προώθηση της ενσωμάτωσης των τοπικών φορέων σε διεθνή ερευνητικά δίκτυα και για τη βελτίωση της συμμετοχής τους στη χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ έρευνα (π.χ. το σχέδιο των Αζορών για τη διεθνοποίηση των επιστημών και της τεχνολογίας). Η Γαλλία έχει καταβάλει περαιτέρω προσπάθειες για την ενίσχυση της ικανότητας καινοτομίας των περιφερειών της με το γαλλικό Ευρύ Σχέδιο Επενδύσεων 2018-2022.

Οι στοχευμένοι τομείς ποικίλλουν ανάλογα με τις περιφέρειες. Ορισμένες περιφέρειες επικεντρώθηκαν στη γαλάζια οικονομία, για παράδειγμα με το έργο «Ορίζων 2020» για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής από τις θαλάσσιες μεταφορές, τον τουρισμό, την ενέργεια και την υδατοκαλλιέργεια, με τη συμμετοχή των περιφερειών της Μακαρονησίας και της Καραϊβικής. Άλλες επένδυσαν στο διάστημα, για παράδειγμα οι Αζόρες και η Πορτογαλία με το νέο διεθνές διαστημικό κέντρο και την πορτογαλική υπηρεσία διαστήματος στη νήσο Santa Maria. Άλλες περιφέρειες έχουν επενδύσει στην ενεργειακή μετάβαση (δράση της Ρεϊνιόν και των Καναρίων Νήσων για την απαλλαγή των ενεργειακών συστημάτων από τις ανθρακούχες εκπομπές), στην υγειονομική περίθαλψη (Μαδέρα, Γουαδελούπη) και στην ανάπτυξη γεωργικών πόρων ή καλλυντικών προϊόντων με βάση φυσικές ουσίες (Γαλλική Γουιάνα).

Η ανάπτυξη του δυναμικού έρευνας και καινοτομίας των εξόχως απόκεντρων περιφερειών είναι καίριας σημασίας για την τόνωση της ανάπτυξης στις περιφέρειες αυτές. Η αύξηση της συμμετοχής τους σε διεθνή ερευνητικά δίκτυα και σε παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, τόσο εντός της Ευρώπης όσο και με τρίτες χώρες, μπορεί να βοηθήσει τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες να ενισχύσουν τα συστήματα καινοτομίας τους και να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης.

Απασχόληση, εκπαίδευση και κατάρτιση

Τα ταμεία συνοχής και γεωργικής πολιτικής της ΕΕ παρέχουν ουσιαστική στήριξη στην κοινωνική ανάπτυξη στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες²¹.

Η πρόταση της Επιτροπής για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ για την περίοδο 2021-2027 διασφαλίζει τα υψηλότερα ποσοστά συγχρηματοδότησης για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, θεσπίζει μια **ειδική πρόσθετη κατανομή** για τη στήριξη της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της ένταξης σε αυτές τις περιφέρειες, και προορίζει 15 % του εθνικού σκέλους για τη **στήριξη των νέων** στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες με σημαντικό αριθμό νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης.

Το 2018 η Επιτροπή βελτίωσε την πρόσβαση στη μικροχρηματοδότηση στις γαλλικές εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, αυξάνοντας την εγγύηση του προγράμματος για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία σε μια ένωση που στηρίζει μικρές επιχειρήσεις, την ADIE. Επιπλέον, η Επιτροπή αύξησε περαιτέρω το κονδύλι της **πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων** για τη Γαλλία, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιφερειών της, καθώς και τους πόρους του **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου** για την Ισπανία, συμπεριλαμβανομένων των Καναρίων Νήσων.

Το ίδιο έτος, στο πλαίσιο του προγράμματος **Erasmus+**, η Επιτροπή αύξησε τη μηνιαία επιχορήγηση για τους κατοίκους των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και τις ταξιδιωτικές επιδοτήσεις για τους

²⁰ Η θέσπιση στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης για τη στήριξη των περιφερειών και των κρατών μελών κατά την οικονομική τους μετάβαση αποτελεί προϋπόθεση για να επωφεληθούν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία κατά την περίοδο 2014-2020.

²¹ Από κοινού, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης έχουν διαθέσει πάνω από 3 δισ. EUR για τη στήριξη της κοινωνικής ένταξης, της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της απασχόλησης στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες την περίοδο 2014-2020.

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwg-ke5u>

πολίτες του Μαγιότ και της Ρεϊνιόν²². Η Επιτροπή επέκτεινε επίσης τις ειδικές προϋποθέσεις του Erasmus για τους πολίτες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στο **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης**. Στην πρότασή της για το πρόγραμμα Erasmus 2021-2027, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να **αυξήσει τη συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιφερειών** σε προγράμματα κινητικότητας, μεταξύ άλλων και με τις **γειτονικές χώρες**, και να παρακολουθεί τη συμμετοχή αυτή.

Η Γαλλία αναθεώρησε τη νομοθεσία της²³ με σκοπό την ανάπτυξη συμβάσεων μαθητείας με γειτονικές τρίτες χώρες. Οι περισσότερες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες —Μαρτινίκα, Ρεϊνιόν, Αζόρες, Μαδέρα, Κανάριες Νήσοι— έχουν αναπτύξει σχέδια δράσης για τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο του έργου Interreg GROWUP, που απευθύνεται σε ανέργους στους τομείς της γαλάζιας και της πράσινης οικονομίας. Η Γαλλική Γουιάνα καθιέρωσε επαγγελματικό πτυχίο πανεπιστημίου στον τομέα της αεροδιαστημικής, η Ρεϊνιόν επενδύει στο περιφερειακό της πανεπιστήμιο, οι Αζόρες δρομολόγησαν διάφορες πρωτοβουλίες για την προώθηση της απασχόλησης των νέων.

Η βελτίωση των δεξιοτήτων, ιδίως μεταξύ των νέων, είναι ουσιαστικής σημασίας για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας και την ενίσχυση της απασχολησιμότητας των πολιτών. Περαιτέρω επενδύσεις στη διεθνή κινητικότητα θα βελτιώσουν τη συνεργασία με τις γειτονικές χώρες και θα στηρίζουν την περιφερειακή ολοκλήρωση.

Ανταγωνιστικότητα, επιχειρηματικότητα και ενιαία αγορά

Η πολιτική συνοχής και γεωργίας της ΕΕ παρέχει ουσιαστική στήριξη για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες²⁴.

Για τη βελτίωση της πρόσβασης των εν λόγω περιφερειών στη χρηματοδότηση, ο **Ευρωπαϊκός Κόμβος Επενδυτικών Συμβουλών** ανέλυσε την κατάσταση κάθε περιφέρειας και πρότεινε τρόπους για τη μεγιστοποίηση της χρηματοδοτικής στήριξης, μεταξύ άλλων από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων²⁵. Η Επιτροπή προήγαγε τις συζητήσεις με τις εθνικές και περιφερειακές αρχές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για τις προτεινόμενες λύσεις και ενθάρρυνε την εφαρμογή τους. Επιπλέον, η πρόταση της Επιτροπής για το πρόγραμμα InvestEU ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες της αγοράς στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, χρησιμοποιώντας το πρόγραμμα για την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και την αύξηση της μόχλευσης της χρηματοδότησης.

Το 2019 η Επιτροπή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής προτάσεων στο πλαίσιο του προγράμματος **Erasmus Νέοι Επιχειρηματίες**, ενθαρρύνοντας τους αιτούντες να συμπεριλάβουν φορείς από τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Ως εκ τούτου, ένα πρώτο σημείο επαφής στη Μαρτινίκα στηρίζει τους τοπικούς επιχειρηματίες. Η πρόταση της Επιτροπής για το **πρόγραμμα για την ενιαία αγορά** για την περίοδο 2021-2027 τονίζει περαιτέρω την ανάγκη για καλύτερη ενσωμάτωση των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στην εσωτερική αγορά. Επιπλέον, η Επιτροπή πρότεινε το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης** να συνεχίσει να παρέχει ειδικό κονδύλι για την αντιστάθμιση του επιπλέον κόστους που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε αυτές τις περιφέρειες. Η στήριξη από το δίκτυο **Enterprise Europe Network** είναι διαθέσιμη στις Αζόρες, τη Μαδέρα, τις Κανάριες Νήσους, τη Μαρτινίκα, τη Γουαδελούπη και τη Ρεϊνιόν.

Η Γαλλία στήριξε τις εταιρείες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών με ειδικά φορολογικά καθεστώτα ή όρους χρηματοδότησης. Οι Κανάριες Νήσοι και η Μαρτινίκα κατάρτισαν στρατηγικές

²² Με τη δημιουργία κατ' εξαίρεση ταξιδιωτικών επιδοτήσεων για τους κατοίκους που ταξιδεύουν από απόσταση άνω των 8 000 χλμ.

²³ «Loi relative à la liberté de choisir son avenir professionnel», 5.9.2018.

²⁴ Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης συγχρηματοδοτούν έργα αξίας 1,5 δισ. EUR για τη στήριξη της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες κατά την περίοδο 2014-2020

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/2014-2020/2014-2020-RUPs-OR-EU-planned-investment/8gwq-ke5u>

²⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/themes/outermost-regions/pdf/rup_2019/invest_platform_feasibility_study_en.pdf

διεθνοποίησης. Ορισμένες περιφέρειες ενέτειναν τις εμπορικές σχέσεις με γειτονικές τρίτες χώρες. Για παράδειγμα, η Γουαδελούπη στήριξε επιχειρήσεις στις εξαγωγές τους προς τις ΗΠΑ, η Ρεϊνιόν δημιούργησε μια υπηρεσία για τη στήριξη των νεοφυών επιχειρήσεων στη Μοζαμβίκη και χρηματοδοτικά μέσα για τις ΜΜΕ, με στήριξη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ενώ το Μαγιότ και η Ρεϊνιόν δημιουργούν τεχνολογικούς πόλους.

Απαιτούνται μεγαλύτερες προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα για τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας και την τόνωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλού δυναμικού, όπως η βιοποικιλότητα και η γαλάζια οικονομία.

Πρόσβαση στον ψηφιακό κόσμο

Το 2017 η Επιτροπή εγκαινίασε το ενωσιακό δίκτυο **γραφείων ευρυζωνικότητας** για τη στήριξη των κρατών μελών και των περιφερειών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή στρατηγικών για την υλοποίηση ευρυζωνικών συνδέσεων σε περιοχές που δεν εξυπηρετούνται από εμπορική ανάπτυξη. Η Επιτροπή έχει ενθαρρύνει τη συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στο εν λόγω δίκτυο και συνέστησε στα κράτη μέλη να στηρίζουν τη συμμετοχή τους. Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης δύο μεγάλα έργα για ευρυζωνικά δίκτυα υψηλής ταχύτητας στη Ρεϊνιόν (2018) και στη Μαρτινίκα (2019), τα οποία θα στηριχθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Στην πρότασή της για το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» για την περίοδο 2021-2027, η Επιτροπή προέβλεπε συγκεκριμένες ψηφιακές οντότητες στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και ξεχώρισε τις περιφέρειες αυτές στα κριτήρια ανάθεσης. Επιπλέον, στο πλαίσιο του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2021-2027, θα είναι επιλέξιμα για στήριξη έργα που στηρίζουν νέα ή αναβαθμισμένα βασικά δίκτυα, συμπεριλαμβανομένων υποβρύχιων καλωδίων μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ της Ένωσης και τρίτων χωρών. Επιπλέον, ο ενδεικτικός κατάλογος έργων κοινού ενδιαφέροντος για υποδομές ψηφιακής συνδεσιμότητας που συνοδεύει την πρόταση για τον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη»²⁶, όπως τροποποιήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο²⁷, περιλαμβάνει ένα νέο υποβρύχιο καλώδιο που συνδέει τη Μαδέρα, τις Αζόρες και την ηπειρωτική Πορτογαλία. Τα έργα ψηφιακής συνδεσιμότητας στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες μπορούν να επωφεληθούν από υψηλότερο ποσοστό συγχρηματοδότησης.

Η Γαλλία προήγαγε τις ψηφιακές δεξιότητες επενδύοντας σε εκπαιδευτικά κέντρα, ενώ η Μαδέρα και οι Κανάριες Νήσοι ανέπτυξαν νέους κύκλους μαθημάτων. Το 2019 η Πορτογαλία συνέστησε ομάδα εργασίας για την προετοιμασία της αντικατάστασης των υποβρύχιων καλωδίων μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και της ηπειρωτικής χώρας. Επιπλέον, η Μαδέρα και η Γαλλική Γουιάνα έχουν προγραμματίσει να συνδεθούν με το υποβρύχιο καλώδιο που συνδέει την Πορτογαλία με τη Βραζιλία με ενωσιακή στήριξη ύψους 26,5 εκατ. EUR.

Η αύξηση της ψηφιοποίησης των εξόχως απόκεντρων περιφερειών με βάση την καλή συνδεσιμότητα με την ΕΕ και τις τρίτες χώρες είναι σημαντική, προκειμένου να μπορέσουν οι περιφέρειες αυτές να επωφεληθούν από την ψηφιακή ενιαία αγορά και να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα σε διεθνές επίπεδο. Το δίκτυο των γραφείων ευρυζωνικότητας μπορεί να βοηθήσει τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες να ενισχύσουν την ικανότητά τους να υλοποιούν έργα στον εν λόγω τομέα μέσω της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και τεχνικής υποστήριξης.

Μεταφορές

Η Επιτροπή πρότεινε ειδικές διατάξεις για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες στον μηχανισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» 2021-2027: έργα μεταφορών, όπως συνδέσεις με αερολιμένες, λιμένες, αστικούς κόμβους στις εν λόγω περιφέρειες, είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση και μπορούν να επωφεληθούν από υψηλότερο ποσοστό συγχρηματοδότησης.

²⁶ Μέρος V του παραρτήματος της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» - COM(2018) 438 final.

²⁷ Τριμερής διάλογος σχετικά με τον κανονισμό για τη σύσταση του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη» στις 7 Μαρτίου 2019.

Επιπλέον, η Επιτροπή πρότεινε, κατ' εξαίρεση, οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες να μπορούν να χρησιμοποιούν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης για την περίοδο 2021-2027 ώστε να επενδύουν σε **υποδομές αερολιμένων**. Το 2019 η Επιτροπή παρείχε επίσης στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες ανάλυση των αναγκών συνδεσιμότητάς τους, εντοπίζοντας πιθανές υποδομές και έργα που σχετίζονται με την εξυπηρέτηση.

Η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει αναθεώρηση των **κατευθυντήριων γραμμών για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών το 2021** και να αναλύσει τις ιδιαίτερες ανησυχίες των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στο πλαίσιο αυτό. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων επένδυσε 100 εκατ. EUR και 60 εκατ. EUR, αντίστοιχα, στα αεροδρόμια της Ρεϊνιόν και της Γουαδελούπης, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες συνέχισαν να βελτιώνουν τις εσωτερικές οδικές και θαλάσσιες υποδομές μεταφορών, με τη στήριξη του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης. Στο πλαίσιο αυτό βελτιώθηκε η ασφάλεια των οδικών υποδομών και αναπτύχθηκαν οι δημόσιες μεταφορές στη Μαδέρα, τη Γαλλική Γουιάνα και το Μαγιότ, ενώ βελτιώθηκε επίσης η προσβασιμότητα σε διάφορες νήσους των Αζορών. Επιπλέον, η Γαλλική Γουιάνα δημιουργεί νέες οδούς θαλάσσιων μεταφορών με τρίτες χώρες, ενώ η Γουαδελούπη εγκαινιάζει νέα αεροπορική σύνδεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο για τη στήριξη της συνδεσιμότητας στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Η διαμόρφωση μιας σταθερής δεξαμενής έργων και η βελτιστοποίηση της διαθέσιμης στήριξης είναι σημαντικές από την άποψη αυτή.

4. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΞΟΧΩΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΩΝ

Η πρόταση της Επιτροπής για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία για την περίοδο 2021-27 επιδιώκει να **διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και των γειτονικών τους χωρών** με έναν οριοθετημένο προϋπολογισμό και ευέλικτους κανόνες για τη συνεργασία, ευθυγραμμισμένους με το μέσο εξωτερικής χρηματοδότησης. Στο πλαίσιο αυτό, οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες αντάλλαξαν ορθές πρακτικές για τη **διευκόλυνση κοινών έργων** το 2019 και δημιούργησαν κοινές πλατφόρμες στις οποίες συμμετέχουν εξωτερικά προγράμματα.

Η ΕΕ ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με τα κράτη της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού σχετικά με τη συμφωνία που θα διαδεχθεί τη συμφωνία της Κοτονού, με διαπραγματευτική εντολή που κατοχυρώνει την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες και η κατάσταση των εξόχως απόκεντρων περιφερειών. Η συμφωνία αυτή είναι σημαντική για τη διαμόρφωση της συνεργασίας σε παγκόσμια ζητήματα, όπως η διακυβέρνηση των ωκεανών.

Το 2019 η Γουαδελούπη έγινε μέλος της Οργάνωσης των Κρατών της Ανατολικής Καραϊβικής και η Κοινότητα του Αγίου Μαρτίνου ζήτησε να γίνει παρατηρητής. Η Γαλλική Γουιάνα ξεκίνησε μελέτη σχετικά με τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι τοπικές επιχειρήσεις, ενώ η Μαρτινίκα και η Ρεϊνιόν στήριξαν τη διεθνοποίηση των τοπικών επιχειρήσεων και η Ρεϊνιόν και το Μαγιότ στήριξαν την κινητικότητα των φοιτητών προς τρίτες χώρες. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες συμμετείχαν σε έργα περιφερειακής συνεργασίας με τις γειτονικές τους χώρες, π.χ. για τις μεταφορές, την υγεία, τον γαλάζιο τουρισμό, τις δεξιότητες. Οι περιφέρειες της Μακαρονησίας ενίσχυσαν τη συνεργασία με το Πράσινο Ακρωτήριο, τη Μαυριτανία και τη Σενεγάλη μέσω του έργου Hexagone, στο πλαίσιο του προγράμματος εδαφικής συνεργασίας τους. Το 2018 και το 2019 οι χώρες της Καραϊβικής, από κοινού με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της περιοχής, συμμετείχαν σε κοινή άσκηση για τη δοκιμή του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης για τσουνάμι.

Ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιφέρειες αντιμετωπίζουν σημαντικές κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις λόγω της **μετανάστευσης**. Στο πλαίσιο αυτό, τα εθνικά προγράμματα που στηρίζονται από διάφορα ταμεία της ΕΕ περιλαμβάνουν μια σειρά από ειδικές δράσεις. Για παράδειγμα, το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας στήριξαν τη διεκπεραίωση αιτήσεων για χορήγηση ασύλου στη Γαλλική Γουιάνα, την ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Συστήματος Επιτήρησης των Συνόρων στις Αζόρες και τη Μαδέρα, και την ένταξη των μεταναστών

στην κοινωνία και την αγορά εργασίας στις Κανάριες Νήσους. Η Γαλλία δημιούργησε εξειδικευμένες υπηρεσίες για τη μετανάστευση στο Μαγιότ. Στη Μαδέρα, τα ταμεία για την πολιτική συνοχής στήριξαν έργα για την παροχή υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευσης, κοινωνικής ασφάλισης και στέγασης σε πολίτες από τη Βενεζουέλα. Όσον αφορά την κινητικότητα με τις **γειτονικές χώρες**, η ΕΕ αναθέρμανε τις σχέσεις με το Μαρόκο, όπως επιβεβαιώθηκε από το Συμβούλιο Σύνδεσης ΕΕ-Μαρόκου του Ιουνίου του 2019.

Η οικοδόμηση εμπιστοσύνης στις γειτονικές χώρες και η ανάπτυξη κοινών πρακτικών για την κοινή χρήση πόρων είναι καίριας σημασίας για την αξιοποίηση των νέων ευκαιριών συνεργασίας. Οι πλατφόρμες που αφορούν τα ενδιαφερόμενα μέρη τόσο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης όσο και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης θα μπορούσαν να στηρίζουν τον σκοπό αυτό. Οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης για την κινητικότητα θα μπορούσαν να διευκολύνουν την περιφερειακή ολοκλήρωση.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εφαρμογή της ανακοίνωσης του 2017 με τίτλο «Ισχυρότερη και ανανεωμένη στρατηγική εταιρική σχέση με τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες της ΕΕ» βρίσκεται στον σωστό δρόμο. Μέσα σε λίγο περισσότερο από δύο χρόνια, η ανακοίνωση απέφερε απτά θετικά αποτελέσματα για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες.

Η Επιτροπή έχει υλοποιήσει τις δεσμεύσεις της με τη δημιουργία ειδικών ευκαιριών για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες σε ένα ευρύ φάσμα ενωσιακών προγραμμάτων, με τη συνεπή προσαρμογή της νομοθεσίας, των πολιτικών και των εργαλείων της ΕΕ στις ανάγκες και τα συμφέροντά τους, και με την παροχή ειδικά προσαρμοσμένης στήριξης στις εν λόγω περιφέρειες. Είναι σημαντικό το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν τα προγράμματα της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 τα οποία παρέχουν ειδικά προσαρμοσμένη πρόσβαση και ειδικούς όρους για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες, σύμφωνα με τις προτάσεις της Επιτροπής.

Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες και τα αντίστοιχα κράτη μέλη έχουν διαδραματίσει τον ρόλο τους, με τη θέσπιση περιφερειακών και εθνικών στρατηγικών και την ανάπτυξη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών για την εφαρμογή της ανακοίνωσης, καθώς και με τη συμμετοχή τους στη χάραξη πολιτικής.

Λαμβανομένης υπόψη της προόδου που έχει σημειωθεί, η πλήρης εφαρμογή της ανακοίνωσης **απαιτεί επιτάχυνση και επικέντρωση των προσπαθειών σε όλα τα επίπεδα, σε βασικούς τομείς: αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, προστασία της βιοποικιλότητας, εισαγωγή κυκλικής οικονομίας και στροφή προς ανανεώσιμες πηγές ενέργειας**. Οι επενδύσεις στους τομείς αυτούς είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την εξασφάλιση βιώσιμης ανάπτυξης σε αυτές τις ευάλωτες, απομακρυσμένες και απομονωμένες περιφέρειες της ΕΕ. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στον ρόλο των εξόχως απόκεντρων περιφερειών στην Πράσινη Συμφωνία, λαμβάνοντας υπόψη τις ευπάθειες και τα πλεονεκτήματά τους. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης αποτελεί σημαντική πηγή χρηματοδότησης για την πραγματοποίηση επενδύσεων στους τομείς αυτούς.

Επιπλέον, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για τη συνέχιση της ανάπτυξης της γαλάζιας οικονομίας και τη βελτίωση της συνδεσιμότητας στις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες. Η επένδυση σε δεξιότητες παραμένει βασικός παράγοντας για τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της επιχειρηματικότητας σε όλους τους τομείς.

Η ισχυρή εταιρική σχέση και η στενή συνεργασία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των εξόχως απόκεντρων περιφερειών και των αντίστοιχων κρατών μελών παραμένουν καίριας σημασίας για την ανάπτυξη των δυνατοτήτων αυτών των απομακρυσμένων περιφερειών και για τη στήριξη της μετάβασής τους προς μια πράσινη οικονομία που θα δίνει προτεραιότητα στον άνθρωπο. Παρόλο που η κατάσταση κάθε εξόχως απόκεντρης περιοχής ποικίλλει σημαντικά, υπάρχει ακόμη πολύς δρόμος για τη γεφύρωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών αυτών και της ευρωπαϊκής ηπείρου.

Η προσέγγιση των εξόχως απόκεντρων περιφερειών συμβάλλει στην οικοδόμηση μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης χωρίς αποκλεισμούς, **η οποία δεν αφήνει κανέναν πίσω**. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες μπορούν με τη σειρά τους, και χάρη στα μοναδικά τους πλεονεκτήματα, να συμβάλουν σημαντικά προς μια **πιο πράσινη, κλιματικά ουδέτερη και βιώσιμη Ευρωπαϊκή Ένωση**.